

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018 – ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

ΘΕΜΑ Α

A1.

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

A2. γ

A3. β

ΘΕΜΑ Β

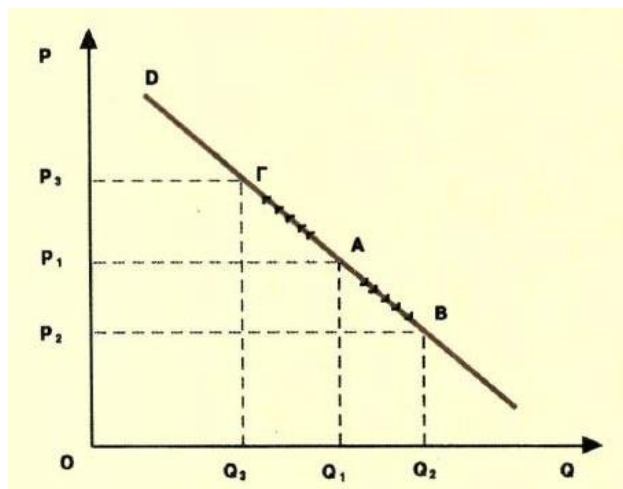
Κεφάλαιο 2^ο: Παράγραφος 7. «Μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα και μεταβολή στη ζήτηση», σελ. 37-39 του σχολικού βιβλίου.

B1. (α). «Μεταβολή μόνο στη ζητούμενη ποσότητα»

α) Μεταβολή μόνο στη ζητούμενη ποσότητα.

Η ζητούμενη ποσότητα μεταβάλλεται μόνο λόγω μεταβολής της τιμής του αγαθού, ενώ οι άλλοι προσδιοριστικοί παράγοντες παραμένουν σταθεροί. Το διάγραμμα 2.8 δείχνει την καμπύλη ζήτησης D ενός αγαθού. Αν στην τιμή P_1 η ζητούμενη ποσότητα είναι Q_1 , τότε βρισκόμαστε στο σημείο A της καμπύλης ζήτησης. Αν υποθέσουμε ότι

η τιμή μειώνεται σε P_2 (ceteris paribus), τότε η ζητούμενη ποσότητα αυξάνεται σε Q_2 . Ο συνδυασμός αυτός αντιστοιχεί στο σημείο Β της καμπύλης D. Έχουμε, επομένως, μια κίνηση από το σημείο Α προς το σημείο Β **πάνω στην ίδια καμπύλη**. Αν πάλι η τιμή αυξηθεί από P_1 σε P_3 , τότε η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται από Q_1 σε Q_3 . Ο νέος συνδυασμός αντιστοιχεί στο σημείο Γ της καμπύλης D. Έχουμε, επομένως, πάλι μια κίνηση από το σημείο Α στο σημείο Γ **πάνω στην ίδια καμπύλη**. Παρατηρούμε ότι οι μεταβολές της τιμής μεταβάλλουν τη ζητούμενη ποσότητα, σύμφωνα με το νόμο της ζήτησης, χωρίς να μετακινούν την καμπύλη ούτε να αλλάζουν τη συνάρτησή της.

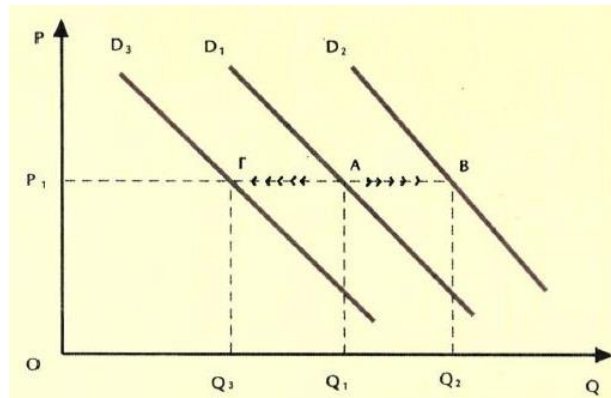
Διάγραμμα 2.8. Μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας

B2. Παράγραφος (β). Μεταβολή μόνο στη ζήτηση

β) Μεταβολή μόνο στη ζήτηση.

Στην περίπτωση αυτή δεχόμαστε ότι η τιμή ενός κανονικού αγαθού παραμένει σταθερή και μεταβάλλεται μόνον ένας προσδιοριστικός παράγοντας της ζήτησης, για παράδειγμα το εισόδημα των καταναλωτών. Το διάγραμμα 2.9 δείχνει την καμπύλη ζήτησης D_1 ενός αγαθού. Έστω ότι στην τιμή P_1 η ζητούμενη ποσότητα είναι Q_1 . Ο συνδυασμός αυτός αντιστοιχεί στο σημείο Α της καμπύλης D_1 . Αν αυξηθεί το εισόδημα, αφού το αγαθό είναι κανονικό, θα αυξηθεί η ζήτησή του και στην ίδια τιμή P_1 θα αυξηθεί η ζητούμενη ποσότητα από Q_1 σε Q_2 . Ο συνδυασμός αυτός όμως αντιστοιχεί στο σημείο Β, που ανήκει σε μια άλλη καμπύλη ζήτησης D_2 , η οποία προήλθε από τη μετατόπιση ολόκληρης της D_1 προς τα δεξιά. Αν πάλι μειωθεί το εισόδημα, θα μειωθεί η ζήτησή του και στην ίδια τιμή P_1 η ζητούμενη ποσότητα θα

μειωθεί οστό Q_1 σε Q_3 . Ο συνδυασμός αυτός αντιστοιχεί στο σημείο Γ μιας άλλης καμπύλης ζήτησης D_3 , η οποία προήλθε από τη **μετατόπιση ολόκληρης της καμπύλης D_1 προς τα αριστερά**. Παρατηρούμε ότι οι μεταβολές σε έναν από τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης, όταν η τιμή παραμένει σταθερή, μεταβάλλουν τη ζήτηση του αγαθού, μετατοπίζοντας ολόκληρη την καμπύλη ζήτησης, μεταβάλλοντας τη συνάρτησή της (βλέπε διάγρ. 2.9).

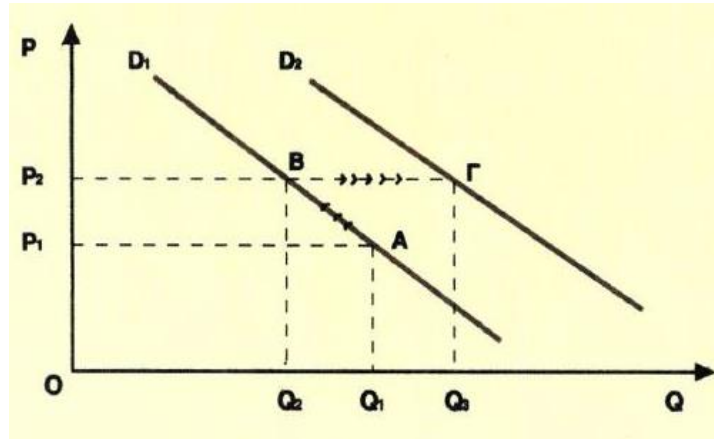
B3. Παράγραφος (γ). Μεταβολή ζητούμενης ποσότητας και ζήτησης

γ) Ταυτόχρονη μεταβολή ζητούμενης ποσότητας και ζήτησης.

Ας υποθέσουμε ότι για ένα κανονικό αγαθό παρατηρείται ταυτόχρονα μεταβολή στην τιμή του και στο εισόδημα των καταναλωτών, για παράδειγμα, αυξάνονται και τα δύο. Στην περίπτωση αυτή η αύξηση της τιμής τείνει να μειώσει τη ζητούμενη ποσότητα, ενώ η αύξηση του εισοδήματος τείνει να αυξήσει τη ζήτηση. Επειδή οι επιδράσεις των δυο αυτών μεταβολών είναι αντίθετες, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν η τελική ζητούμενη ποσότητα είναι ίση, μικρότερη ή μεγαλύτερη από την αρχικά ζητούμενη ποσότητα (πριν τις μεταβολές). Το τελικό αποτέλεσμα εξαρτάται από το σχετικό μέγεθος των μεταβολών της τιμής και του εισοδήματος.

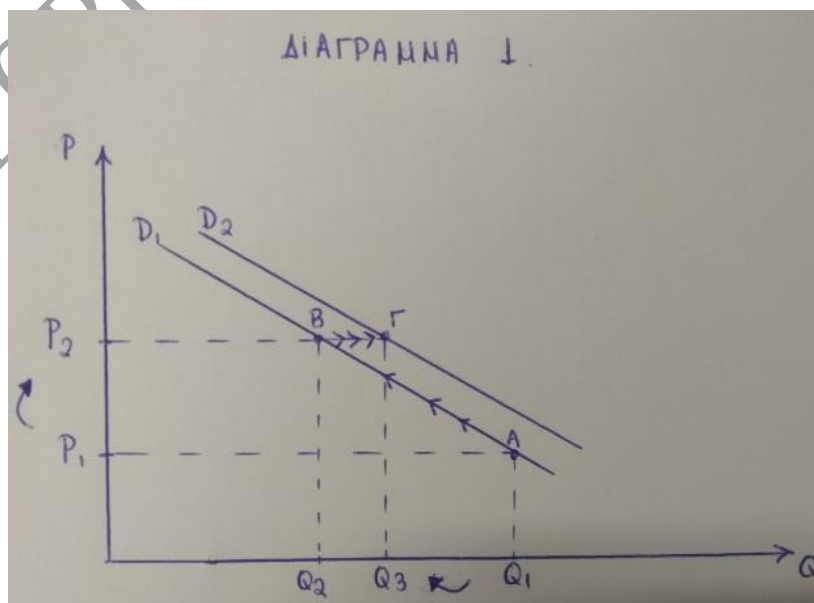
Ας μελετήσουμε μια περίπτωση όπου το μέγεθος της αύξησης του εισοδήματος είναι μεγαλύτερο από το μέγεθος της αύξησης της τιμής. Το διάγραμμα 2.10 δείχνει την καμπύλη ζήτησης D_1 , ενός κανονικού αγαθού. Αν στην τιμή P_1 η ζητούμενη ποσότητα είναι Q_1 ο συνδυασμός αυτός αντιστοιχεί στο σημείο A της καμπύλης D_1 . Η αύξηση της τιμής σε P_2 θα μειώσει τη ζητούμενη ποσότητα σε Q_2 . Έχουμε μια μετακίνηση από το σημείο A προς το σημείο B πάνω στην ίδια καμπύλη D_1 . Αν τώρα αυξηθεί το

εισόδημα των καταναλωτών, θα αυξηθεί και η ζήτησή τους για το αγαθό. Θα έχουμε μετακίνηση ολόκληρης της καμπύλης ζήτησης προς τα δεξιά, από τη θέση D_1 στη θέση D_2 . Έτσι στην ίδια τιμή P_2 η ζητούμενη ποσότητα αυξάνεται από Q_2 σε Q_3 . Έχουμε, δηλαδή, μετακίνηση από το σημείο Β της D_1 προς το σημείο Γ της D_2 . Παρατηρούμε ότι η τελικά ζητούμενη ποσότητα Q_3 είναι μεγαλύτερη από την αρχική Q_1 . (βλέπε Διάγρ. 2.10)

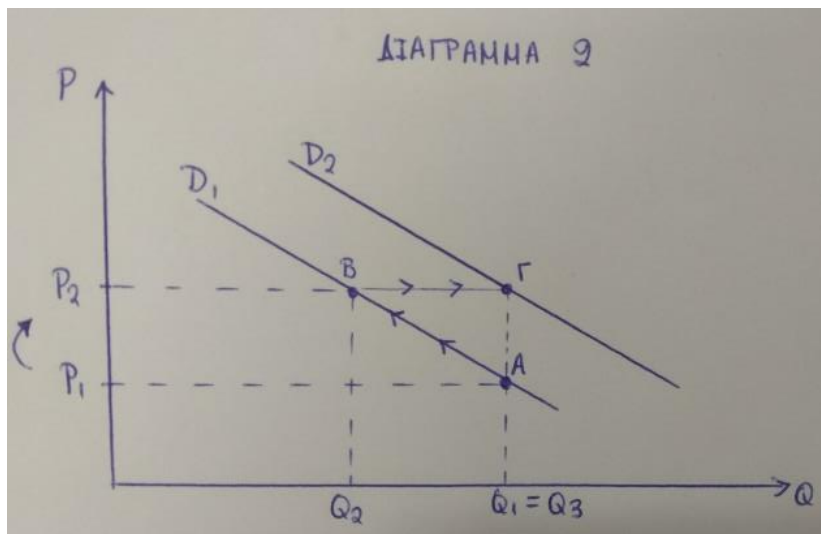

Οι υποψήφιοι, εκτός από το διάγραμμα της σελ. 39 που παρουσιάζεται στην περίπτωση της ταυτόχρονης μεταβολής της ζητούμενης ποσότητας και της ζήτησης, θα πρέπει να δείξουν και τις άλλες δύο υποπεριπτώσεις που εμπίπτουν στην ταυτόχρονη αύξηση τιμής και ζήτησης.

ΥΠΟΠΕΡΙΠΤΩΣΗ (1) → Διάγραμμα 1: Αν η αύξηση της τιμής είναι μεγαλύτερη από την αύξηση της ζήτησης, τότε η τελική ζητούμενη ποσότητα θα μειωθεί.

ΥΠΟΠΕΡΙΠΤΩΣΗ (2) → Διάγραμμα 2: Αν η αύξηση της τιμής είναι ίση με την αύξηση της ζήτησης, τότε η τελική ζητούμενη ποσότητα θα είναι ίση με την αρχική.

! ΣΧΟΛΙΟ !

Ταυτόχρονη μεταβολή ζητούμενης ποσότητας και ζήτησης έχουμε και στις παρακάτω περιπτώσεις (εκτός από την περίπτωση που αναφέρεται στο σχολικό βιβλίο):

- α) Μείωση τιμής με ταυτόχρονη μείωση ζήτησης (απαιτούνται 3 διαγράμματα)
- β) Αύξηση τιμής με ταυτόχρονη μείωση ζήτησης (απαιτείται 1 διάγραμμα)
- γ) Μείωση τιμής με ταυτόχρονη αύξηση ζήτησης (απαιτείται 1 διάγραμμα)

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

$$\text{Κ.Ε. του } Z = \frac{\text{Μονάδες } \Omega \text{ που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες } Z \text{ που παράγονται}} = \frac{1}{\text{Κ.Ε. του } \Omega}$$

$$\blacksquare B \rightarrow \Gamma: \quad \text{Κ.Ε. του } Z = 2 \Leftrightarrow 2 = \frac{100}{Z_{\Gamma} - 175} \Leftrightarrow Z_{\Gamma} = 225$$

$$\blacksquare A \rightarrow B: \quad \text{Κ.Ε. του } Z = \frac{200}{175} = 1,14$$

$$\blacksquare \Gamma \rightarrow \Delta: \quad \text{Κ.Ε. του } Z = \frac{100}{25} = 4$$

$$\blacksquare \Delta \rightarrow E: \quad \text{Κ.Ε. του } Z = \frac{200}{25} = 8$$

$$\text{Κ.Ε. του } \Omega = \frac{\text{Μονάδες } Z \text{ που θυσιάζονται}}{\text{Μονάδες } \Omega \text{ που παράγονται}} = \frac{1}{\text{Κ.Ε. του } Z}$$

$$\blacksquare \Delta \rightarrow \Gamma: \quad \text{Κ.Ε. του } \Omega = 0,25 \Leftrightarrow 0,25 = \frac{25}{300 - \Omega_{\Delta}} \Leftrightarrow \Omega_{\Delta} = 200$$

$$\blacksquare E \rightarrow \Delta: \quad \text{Κ.Ε. του } \Omega = \frac{1}{8} = 0,125$$

$$\blacksquare \Gamma \rightarrow B: \quad \text{Κ.Ε. του } \Omega = \frac{1}{2} = 0,5$$

$$\blacksquare B \rightarrow A: \quad \text{Κ.Ε. του } \Omega = \frac{175}{200} = 0,875$$

Γ2.

Οι πρώτες 200 μονάδες Z (από $0 \rightarrow 200$), τοποθετούνται μεταξύ των συνδυασμών

$B \rightarrow \Gamma$:

$$\text{Κ.Ε. του } Z = 2 \Leftrightarrow 2 = \frac{400 - \Omega}{25} \Leftrightarrow \Omega = 350$$

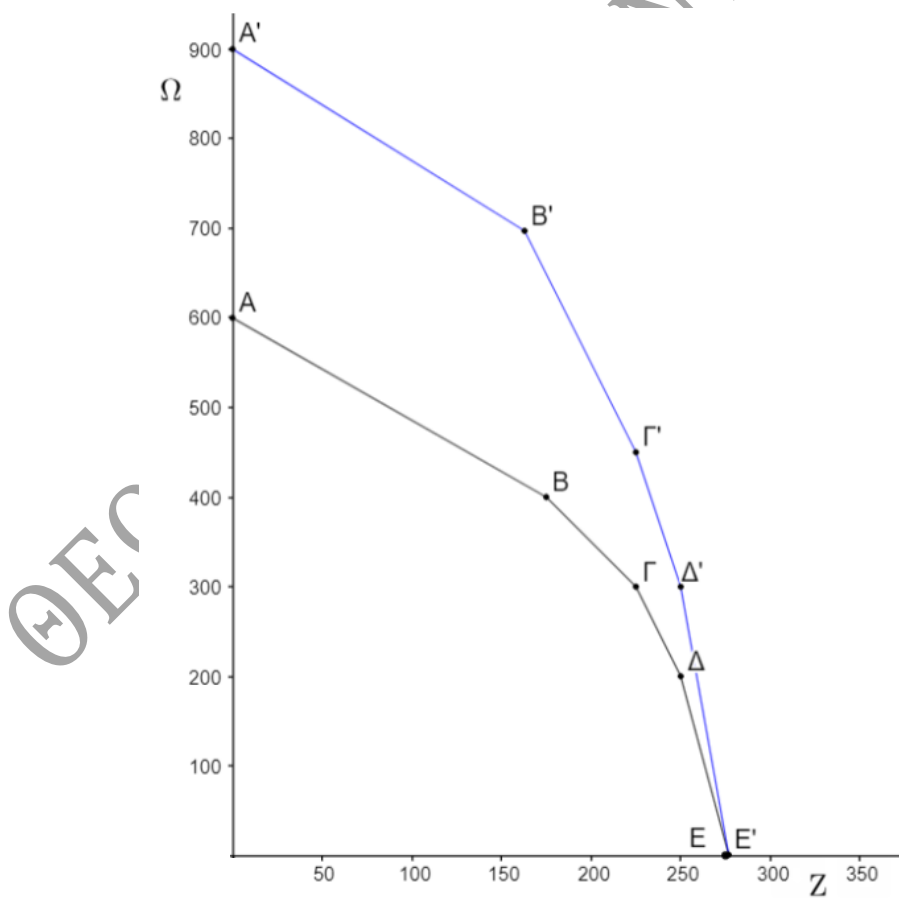
(B→Γ)

Άρα: Για να παραχθούν οι πρώτες 200 μονάδες Z, πρέπει να θυσιαστούν

$$600 - 350 = 250 \text{ μονάδες } \Omega$$

Γ3.

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ	$\Omega(+50\%)$	Z
A'	$600 + \frac{50}{100} 600 = 900$	0
B'	$400 + \frac{50}{100} 400 = 600$	175
Γ'	$300 + \frac{50}{100} 300 = 450$	225
Δ'	$200 + \frac{50}{100} 200 = 300$	250
E'	0	275

Γ4.

- Οι συνδυασμοί ποσοτήτων παραγωγής των δύο αγαθών που βρίσκονται ανάμεσα στις δύο Κ.Π.Δ. σε σχέση με την αρχική Κ.Π.Δ. είναι δεξιά και χαρακτηρίζονται ως **ανέφικτοι**. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία δεν μπορεί να παράγει τους συνδυασμούς αυτούς με τους παραγωγικούς συντελεστές που διαθέτει.
- Οι συνδυασμοί παραγωγής που βρίσκονται ανάμεσα στις δύο Κ.Π.Δ. σε σχέση με τη νέα Κ.Π.Δ. είναι αριστερά και χαρακτηρίζονται ως **εφικτοί**. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομία δεν εξαντλεί τις παραγωγικές της δυνατότητες και ορισμένοι ή όλοι οι παραγωγικοί συντελεστές της οικονομίας υποαπασχολούνται.

ΘΕΜΑ Δ

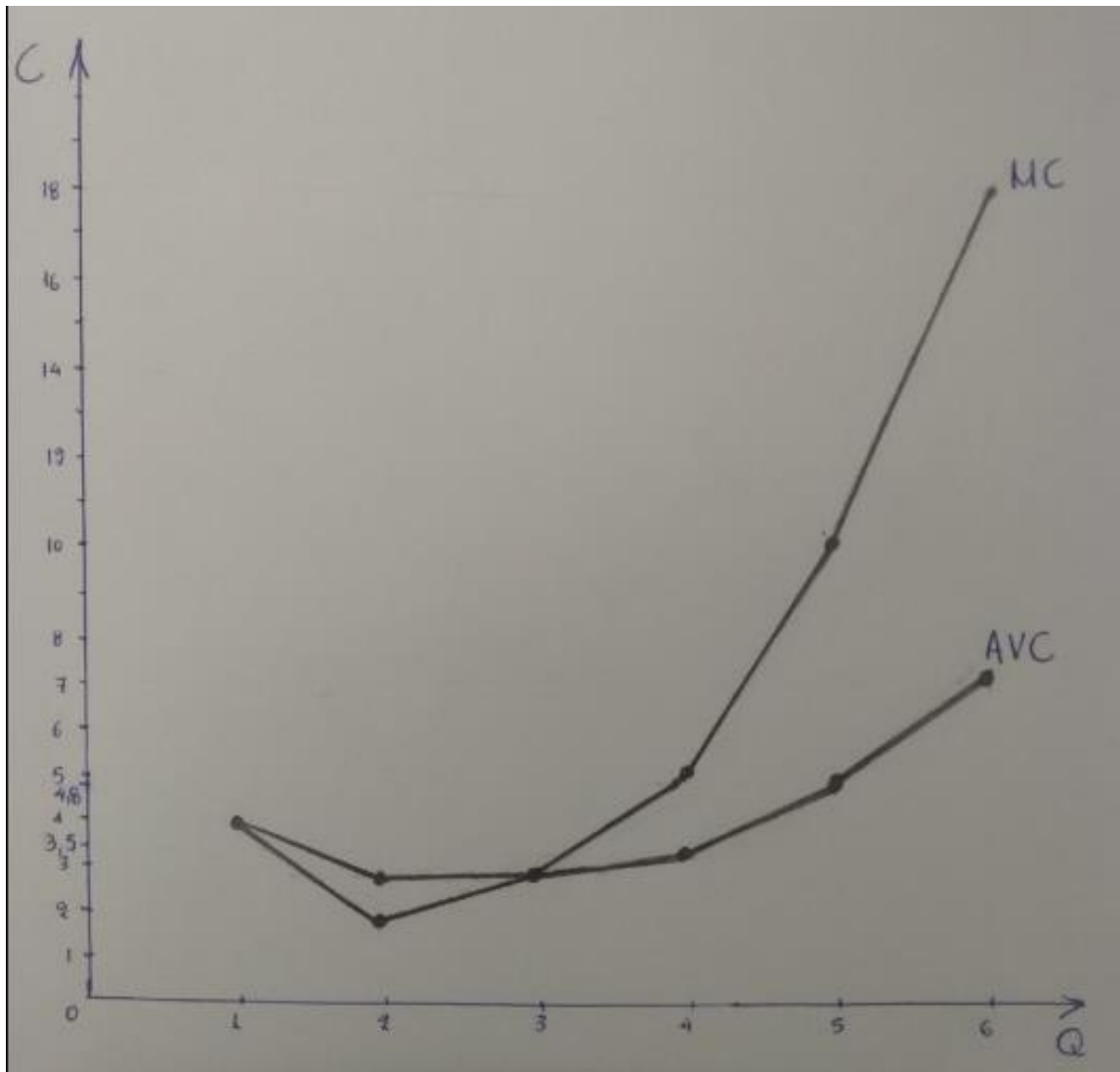
Δ1.

Q	VC	AVC	MC
0	0	---	---
1	4	4	4
2	6	3	<u>2</u>
3	9	<u>3</u>	3
4	14	3,5	<u>5</u>
5	<u>24</u>	4,8	10
6	42	7	18

- $MC_5 = \frac{VC_5 - VC_4}{Q_5 - Q_4} \Leftrightarrow 10 = \frac{VC_5 - 14}{1} \Leftrightarrow VC_5 = 24$
- $AVC_3 = \frac{VC_3}{Q_3} = \frac{9}{3} = 3$
- $MC_2 = \frac{VC_2 - VC_1}{Q_2 - Q_1} = \frac{6 - 4}{1} = 2$
- $MC_4 = \frac{VC_4 - VC_3}{Q_4 - Q_3} = \frac{14 - 9}{1} = 5$

Δ2.

Σελ. 65, σχολικού βιβλίου, δεύτερη παράγραφος:

«Η καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους δείχνει... με αποτέλεσμα το μέσο μεταβλητό κόστος να αυξάνεται».

Δ3. Το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους, που βρίσκεται πάνω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους, αποτελεί τη βραχυχρόνια καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης.

Επομένως, η επιχείρηση δεν προσφέρει για τιμές που είναι μικρότερες από το μέσο μεταβλητό κόστος.

Άρα:

P=MC	Q _s
3	3
5	4
10	5
18	6

Δ4.

α. Αύξηση του εργατικού μισθού σημαίνει αύξηση της τιμής του παραγωγικού συντελεστή εργασία. Αυτό σημαίνει ότι αυξάνεται το κόστος του αγαθού για κάθε επίπεδο παραγωγής, άρα, η καμπύλη του οριακού κόστους, μετατοπίζεται προς τα επάνω και αριστερά. Το ανερχόμενο τμήμα της καμπύλης του οριακού κόστους, πάνω από την καμπύλη του μέσου μεταβλητού κόστους, είναι η καμπύλη προσφοράς της επιχείρησης και μετατοπίζεται αριστερά.

β. Η βελτίωση της τεχνολογίας οδηγεί σε αύξηση του παραγόμενου αγαθού με την ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών. Άμεση συνέπεια της αύξησης της παραγωγής είναι η μείωση του μέσου και του οριακού κόστους, αφού με την ίδια ποσότητα παραγωγικών συντελεστών και εφόσον οι τιμές τους παραμένουν σταθερές, παράγεται περισσότερο προϊόν. Αποτέλεσμα είναι η μετατόπιση της καμπύλης προσφοράς προς τα δεξιά.

Επιμέλεια: Κουτσουμπέλη Κατερίνα
Λυμπεροπούλου Κατερίνα